

מסורת הש"ס

(א) נדה י"ט, כ"ט, (ב) אהלת פ"ז מ"ד, (ג) ופסחא דאהלת ספ"ז ע"ג, (ד) חופפתא דכילס ב"מ פ"ז אהלת פ"ז מ"ה, (ה) וינצונו ט"ו, (ו) ג"ג, (ז) וצ"ג, (ח) הארץ כשי' צבאור מלה ו'ן, (ט) תרומות פ"ה מ"ב ע"ג, (י) וינצ"ש מ"ו, (יא) דטומאה זוקעת הוא הדין פ"ק, (יב) דממילא פ"ק, (יג) דר"ה ע"ג.

הגהות הב"ח

(א) הש"י ד"ה בעול כרוב וכו' דס וגנינים. י"ב ל' משנה פ' ט ע"ב דף ק"ו מ: (ב) ר"ה ו' מ' משעון וכו' הפסלת הדין ואח"כ מ"ה אין לנפלים פתיחת וכו' וה"ה פתיחת הקבר וקאמר דפתיחתו אינו לנפלים וכו' כנר כלומר שעב ראשו: (ג) ד"ה על אשה להית לה דין פתיחת: (ד) ד"ה על ערב וכו' טומאה זלועה:

לעני רש"י

למורש"ל (לימורש"ל). פקעת (של חוט).

מוסף רש"י

כדי לפרסמה. שנתפסה מן הנטרה, קידש הכל שזו פטר חס (דה"ח). ביטול ברוב. מיעוט הפלג כולל כנס (שם). השליא בבית. פ"ה על פ"ן ולד נלחא. הבית טמא. משום א"כ המט (דה"ח י"ח). דולד ה"ה כ"ה ומט (שם כ"ב). במוק הולד. ונעשה דס ומעריב דס הולד ובעל כרוב (שם שם). מצא מין את מינו וניעור. מתקן על ידי מינו ויעור משמנו אשה כמחלה כולל אצל אשתו מינו (שם ד"ב). ולשון יעור אצל אשה אצל יעור משמנו, הניעור כ"ה. ולא ה"ה דמי מלא מין אה מינו ויעור היעור פיוטה, שם משפסין ויעור טענ מתוורו הלאשה ויעק מצניחו ומתקן, וא"כ טענ מינעו לה (שם ע"ג).

רבינו גרשום

חיישנין דאית בה לגמרי ולד. משום הכי תקבר כדי לפרסמה שנתפסה מן הבכורה: וכיון דפשוטה מן הבכורה א"כ מחזיקין כולל אמאי אינה מטמאה: משום בטול ברוב נגעו בה. דאי יש בה צורת ולד ומה טעם אינה מטמאה לפי שהמבטלת ברוב כרוב: השליא בבית. פתיחת: ולד שליא בלבד בבית: ולד נימוק עד שלא יצא. דבטל הוא ברוב דס וגנינים ומ"ס שבשליא וטהור הבית: אין לנפלים פתיחת קבר. כיון שנתפח (א) דולד שכלו לו חרשיו ומת בעמי אמו כנון שרשיבת האשת על המשבר היינו פתיחת קבר כיון שנתפח הקבר אבות דמאחיל על הבית פתיחת טפח מאוחה שעה הבית טמא ואצ"פ שלא נולד כולו עד למחר אבל נפלים שלא כולו חדשיו אין להן פתיחת קבר לטמא את הבית עם שיהא ראשו עגול כפורה לומר שמתא ומורה צורה ופוצרו פניו ושיאה ראשו גדול כפקיעות של צמר. ואית דמפרשי כפיקה אב"ט שהנשים מתחילות לכרוך עליה את הסיטין: של שתי קטן ושל ערב גדול: פיקה מתוך פיקה. עגול מתוך עגול כנראה בנקבה: פיקה גדולה. פקיעת גדולה: של סקאין. שחוט השק (א) נלחא ל"ד כיון שנתפח הקבר והולד כבר כלו נדחשו וכו'.

הלוקה בהמה פרק שלישי בבורות

כב.

עין משפט גור מצוה

יח א מ"י פ"ד מהל' כטומא
הל"ב ע"ש: י"ד סימן
שטו ע"ד:
יב ב מ"י פ"ה מהל'
טומאת מת ה"ל:
כ ג מ"י [שם] ופ"י מהל'
אסורי ביאה ה"ל:
כא ד מ"י פ"ה מהל'
טומאת מת ה"ל [ח]
ט:
כב ה מ"י פ"א מהל'
טומאת מת ה"ל:
כג ו מ"י פ"ז מהל'
טומאת אולג' ה"ל:

שיטה מקובצת

[א] אומר נימוק הולד עד:
ב פקיעה זו שבורעת:
ג ויחית של נמחק: [ד] וטהור
מאי טעמא ממה נפשך אי
רובא מיא ניהו: [ה] ניהו
ולא קא נגע השקה במיא
צ"ר: [ו] ניכר בו הסי':
[ז] ואצ"פ יבדח טמא ושיטא
לא נימק עד שיצא וקודם
שבטל טמא את הבית
הסי': [ח] אומר נימק הולד
עד שלא יצא. ומוקמין:
[ט] הפסלת. ואצ"ג דלרבנן
נמי אית להו בטל ברוב
כדקמ"ה חתם אי אתם מודים
שאם הוציאו את המת לבית
החיצון כשית החיצון טהור
מיהו דאצ"ג ור"ש אמר דבר
אחר דאצ"ג דלא הויהוהו
ממקומו אמרו בטל ועד
לא יצא נמו כ' דרתני ר'
חייא בראב"י אינה מטמא
ל' כמגע ולא במשא:
אן בקועת ורצאה ההיא
פתיחת תיבת ודוא הדין
נמחק: [י] מה"ד כפיקה של:
יע היינו פיקה פיקה:
ועי הקבר כשל שתי הסי':
ומה"ד בהמה פתיחת
הקבר של: [יא] מגע של
נבלה: [יב] שקין של גמי:
עם חזרו ומטמא הסי':
י"ד רובנן נמי מרדו: [יג] ליה
בלא טעם משה דאצ"ג
דלא הויה (הן) [כהן] מ"ם
כבר בטל ברוב אבל רבנן לא
כפירי ליה ביטול ברוב אלא
ע"י משה ושהוציא לבית
החיצון ושהיה לא מייח
להו ואצ"ג: [יד] ידו כו'
טהור כשלא העגיל ראש:
ס הוי כשהעגיל כפיקה:
לא עשויין כדי לאוחה כו'
ל' פ"ק: [טז] פ"ק: [יז] וצפ"ק
(מנחות דף כג.) וצ"פ
(דף עג.) סלק את מינו כמי שאינו
ושאינו מינו רבה עליו ומצטלו דהסם
אין מינו נאסר אלא מכח האיסור
שנתערב י"ה וא"כ אפשר להצדילו
לומר סלק אצל היכא דמינו ענמו
מטמא מחמת מגע מים הטמאים אין
שייך לומר זו סלק:
ויעיור. פירש הקונט' שהמים י"ה
חוריים ורבים על הליז

רבינו גרשום (המשך)

ע"י ע"י: גוש הבא. מקרקע
של בית הפרס: ומאריך
העמים. כבית הפרס דמי
(כ"ו) [כ"ז] שיעורו כפיקה גדולה
[כ"ח] וישיבין: [כ"ט] יש (כ"ב)
[כ"ג] ע"פ ע"פ כשעורה:
ישנו. אותו שיעור: בצד
העליון של מגופת הבית.
הקבר של מפלה הוא כפיקה
גדולה: תלמימות עשויין
בבית חלם. מקום השק
הע"ד דעברו להו השק:
טהור ממה שטמא בריד עם
הארץ: צ"ר לאו בר קבול
טמאה. דוניהה כבלמא הוא:
מאי איכא. למיחש: אי
משום הבין מיעוטא דמאי
דאית ביה דבכי השק ולא
מיעול להו מיעוטא הוא
ועבד להו מיא לציר ואיתו
ליה טמאה ליכא למימר
דלא מיא בטול להו ברובא.
וה"ל יכלי לאיתויהו להו
לטהור: לא שנו. לבטלי
טהור ברובא אלא אם ורצה

לטבל כן באותו ציר פיתו: אבל לקדחה. שאם רוצה ליתן הציר בקדחה לא בטלי מיעוטא דמאי לגבי ציר: דמצא מין את מינו ויעור:
כלומר מיעוט המים שבציר מטמאין המים שבקדחה ונתחברו ונעשו רוב ויעורו ונתחברו ביטול. האי יעורו הוא כמו שנתקל:

רבי אליעזר ורבי שמעון אמרו דבר אחד. אע"ג דרבנן י"י מודו
לר' שמעון דבטל כשהולאיוהו כפסל לבית התינון כדאמר בגדה
פ' המפלת (דף כו.) מ"מ לא אשכח אמרו דבר אחד אלא מר' אליעזר
צן יעקב ור' שמעון ולשניהם בטל בתחלת לידה י"י ואע"ג ^ו דמילתא
דר' אליעזר צן יעקב לא דייקא כלל
דבטל אלא דרבי חייא הוא דקאמר
הכי י"ל דמני ר' חייא דקאמר היינו
שהיה שונה צו במילתיה דרבי אליעזר
צן יעקב דלינה מטמאה צמגע ולא
צמשא והכי איתא צהדיא צמוספתא:
עד שיעניאו ראש כפיקה. הא
דמתן צפ' המקשה (מולין ד' ע:)

צהמה שמת עוצרה צמיעה והושטי
הרועה ידו י"י טהור כשלא העגיל
כפיקה וכן אידך דקמני התם ^א אשה
שמת ולדה צמיעה ופסטה החיה כו'
האשה טהורה עד שילא הולד ומשמע
צגמ' דטהורה משום צהדיא צמוספתא:
צלועה והחיה טמאה שמה יוציא ולד
ראשו חוץ לפרוזדור ולא אדעתה
כשלא העגיל ראש כפיקה נמי איירי
דאין לומר דלעולם הוי ^ב כפיקה
וקודם פתיחת הקבר דהא לא מטמא
אלא גזירה שמה יוציא ראשו חוץ
לפרוזדור משמע דקודם לכן טהורה
אע"ג דפתיחת הקבר הוא קודם לכן
דהא צינאית ראש חוץ לפרוזדור הוי
כילוד לגמרי: **בצד העציון של**
מגופת החבית. יש צומתה מגופה
כעין צית יד עשויין י"ה לאוחזה והוא
עגול כעין אותה שקורין פיל מיי"ל
צלעו: **הנך מיעוטא דמאי בטי"ן**
צ"ה ברובא. ולא דמי לצאר איסורין
יש שהוא צנומן טעם דלא אסתמי
טעם כעיקר לענין טומאה וכן נצילה
צמילה כשחוטף לענין טומאה אפי'
חור ומצטל הכל צימד: **בטי"ר צ"ה**
ברובא. ואפי' הוי מחלה על מחלה מ"מ
מטעם דלא בטל סלקא להו השקה:
אבל לקדירה לא מצא מין את
מינו ויעיור. לא דמי י"ה

להא דלמרינן צפרק גיד הנשה (מולין
דף ק: ושם) וצפרק הקומץ רבה
(מנחות דף כג.) וצ"פ צתרא דע"ן
(דף עג.) סלק את מינו כמי שאינו
ושאינו מינו רבה עליו ומצטלו דהסם
אין מינו נאסר אלא מכח האיסור
שנתערב י"ה וא"כ אפשר להצדילו
לומר סלק אצל היכא דמינו ענמו
מטמא מחמת מגע מים הטמאים אין
שייך לומר זו סלק:
ויעיור. פירש הקונט' שהמים י"ה
חוריים ורבים על הליז

ומטמאין אותו ולא דק דליר לאו צד קבולי טומאה הוא אלא זהו יעור
דמקמי הכי בטל הליז מן המים טומאת משקין מחמת רוב ציר ועכשיו
שהמים יעוררו למו שעת מחלה קודם שמתערבו צ"ר: **הריב רב**
דימי וקאמר דהא שעת מחלה כו'. הקשה הרב רבי אפרים הכה"ק א"ת
ליה לרב דימי דאפילו טהרה עוררת טומאה וצ"פ צתרא דע"ן
(דף עג.) אית ליה דאפי' איסור אין עורר איסור דקאמר המערה
י"ן

למאה

ומשני כדי לפרסמה. לאם שפטורה מן הצבורה דמדקרינן לחרזה
מחזיקין ליה כולל: וקפריך כיון דפטרת ליה מצבורה למימרה דולד
מעליא הוא ואמאי. אינה מטמאה: ציטול ברוב. להכי אינה מטמאה
צבטל הבשר ברוב דס וגנינים ^א שיואין עמו: נגעו צה. הא
לאמרן דלא מטמא צמגע ^ב משום ציטול
ברוב: **השליא צניט.** שהפילה האשה
שליא ואין ולד ניכר ו צה: **הינה**
טמא. דקתני טעמא דאין שליא
צלא ולד אלא שנימוק ואעפ"כ
ו מטמא: רבי שמעון אומר ^ו הולד
נימוק. ומוקמינן התם דטעמא דר'
שמעון דאמר הבית טהור משום ציטול
ברוב נגעו צה צמסכת נדה צפרק
המנלמט ^ט (דף ק' ט:): **פתיחה**
הקבר. אשה שמת עוצרה צמיעה
וישבה על המשצר ונפתח קבר
הרחם צניט זה ולא יצא הולד
והולאיוהו לבית אחר טמא הבית
הראשון כאליו נולד סס ^ט דטומאה
צוקעה ^י והוא הדין פתיחת הקבר
אינו לנפלים אלא לנפל שהעגיל ראשו
כבר עשב ראשו: ^{יא} פיקה של אמר.
למוש"ל: רבי פירש. דלרין פיקה
של שמי שקטנה ליה פיקה של ערב
שגדולה: אמר ל"ה סינא. דפלגי
צה: **משיעורו עפיפות.** ר"ל צד
צדוק פליג אמתא קמא ואמר אע"ג
שלא העגילו ראש כפיקה יש פתיחת
הקבר משיפתח רחמה כל כך שיראו
בתוך רחמה טפיפיות: **כפרה זו**
שכורעה והטיל מים. וכורעה יומר
צמנהמה וחיה ומתוך כריעה נפתח
רחמה מלא ונלחין קמטיס כרחם:
פיקה מסוך פיקה. והיינו טפיפיות
תרי וזמני פפי היינו פיקה י"ה:
ואין לי לפרש. איני יודע לפרש: של
אשה. (א) דין להיות לה פתיחת
הקבר י"ה: של צממה. שלא תהא
כטומאה צלועה לטומאת מגע
י"ה משום צנילה של נפל אס הושיט
הרועה יד ונגע צו להולאיוהו מן הרחם:

נפל ערב. משעהגיל ראש כפיקה
של ערב ואי לאו ^ו טמא צלועה היא
ולא מטמא כדמתן צהמה שמת
עוצרה בתוך מעיה והושיט הרועה
את ידו ונגע צו טהור צפרק צהמה
המקשה (מולין דף ע:): **גוש.** עפר
שיעורו לטמא צהלה ולשרוף עליו
תרומה וקרפסין ^ט סקאין גדולים
של גמי וכשנעלין אותן חותמין אותן:
וישנו צד העליון של מגופת חיים
הנחמים. כלומר שישנו לאותו חותם
צד העליון של כסוי עשויין לחציות
של חרס רחב מלמטה לכסות החצית והולך ומתקצר למעלה כדי שיאחו
צדיים ואותו צד שהולך וכלה קרי צד העליון. הלחמים עשויין צניט
לחם: **משקין צמים.** שמה ענמא מחמת מגע עם הארץ: **ושחור**
ממה נפשך. דולדי מים מעורבים זו ואי מיל רוצה וצטלי הליז
ברוב ומקבל טומאה מחמת המים ומיא סלקא להו צנילה כשהקה
שנותן הכלי צמקוה עד שעוצרים מי המקוה על פיו ונושקין עם
המים צמתוך הכלי ואע"ג דלכולל ומשקה לית להו טהרה צמקוה
מייא סלקא להו השקה דהוי כמי שזרען וחזור ונוטלין דזריעה מטהרה
צתצובת צרינו גרשון מלחא קי: ציר לאו צד קבולי טומאה. דזיעה צעלמא הוא שיואנה מן הדגים כשמולחין אותן: **משום פד**
מיעוטא דמאי. דמקצלי טומאה השקה לא מטמא להו הולד ורובא ציר וצאכול לא סלקא השקה צטלי להו צרובא ולא הוי הליז טמא:
לא שנו. דצטלו ברוב ומותר הליז אלא הצמקין שמתוך הליז מולחין מים שבקדירה
ומצטרפין יחדו על הליז ומטמאין אותו: **מלא אם מינו ויעיור.** מתורה ציטול וחזור י"ה לטומאה: **להאי שמשפא.** דרבי ר' ירמיה:

למאה

למאה